

LLORENÇ BELTRAN SALVÀ, “ÉS BARBÓ” (1873-1937). APUNTS HISTÒRICS D’UNA TRAGÈDIA

GABRIEL PIERAS SALOM

Hi ha homes, en certs moments decisius dins la vida social i política, que passen desapercebuts dins la història d’un poble. De manera inexplicable aquests ciutadans, o ciutadanes, van quedant oblidats dins la memòria històrica del poble pel qual varen treballar i pel qual varen morir. És incompreensible que un personatge, en el seu moment una figura certament important, malgrat les seves virtuts i defectes, quedi mort i arraconat passats els anys. Homes que han treballat per a un poble quasi sempre de bona fe, o almanco així ho pens, queden ancorats dins l’oblit més ordinari i punxant.

Volia parlar de LLORENÇ BELTRAN SALVÀ, conegut amb el malnom d’“es Barbó” perquè així signava els seus centenars d’escrits dalt la premsa FOCH Y FUM, des dels inicis, l’any 1917, fins a la desaparició l’any 1936. Amb l’inici del “Movimiento” va desaparèixer “el setmanari bilingüe, inimich de les penes i amich d’es bon humó” i va desaparèixer el nostre personatge, afusellat poc temps després.

Naturalment que la seva biografia és un drama. Ho és perquè dins la seva vida hi ha massa entrebancs que ell no pot fer fora. Durant anys conviurà amb la pena de la incomprensió, amb el disgust dels fills morts de malaltia ràpida. Els ànims que demostra els primers anys de lluita van desapareixent fins a caure mort, de ferides de bala, al cementeri d’Inca, i enterrat a la tomba número 520. La mateixa dins la qual hi diposità amorosidament els tres fills, en Ramon, n’Antònia Maria i en Miquel. Cap d’ells arribarà als trenta anys.

Fa estona vaig iniciar un pelegrinatge dins la seva vida. Una vida plena de joia durant molts anys i d'amargura fonda durant altres. Ja podien dir que era una mala persona, un descastat, un anarquista-sindicalista... Era, simplement, un problema. Un problema que ocasiona aquella persona que vol treballar pel bé comú i denuncia els atropells, els robatoris, els enganys, les magarrufes i tot el que suposa anar contra aquest bé comú. Les autoritats de qualsevol estament que no treballen bé són la diana de les seves fletxes. Són, per a ell, els punts de mira on s'ha de dirigir i ha de denunciar davant el poble que, quasi sempre, calla. A ell, a Llorenç Beltran Salvà, "es Barbó", l'acallaren amb la força de les armes i totalment indefens. No tenia amics poderosos ni fills que el poguessin defensar.

És hora de contar, malgrat dins un treball petit, els punts més importants de la seva biografia. No intent, i ho dic des del principi, fer una extensa biografia. Crec, i estic convençut, que aquest treball és l'inici i els punts mitjançant els quals es pot escriure una biografia més extensa. El personatge ho requereix. Altres investigadors ja ho treballaran. Per la meua banda em conformaré amb aquests *apunts històrics d'una tragèdia*.

L'emoció de cada trobada ha estat forta i m'ha ferit la meua sensibilitat. "Es Barbó" pregonava la llibertat i denunciava tot allò de mal fet que veia al seu voltant. Fou la seva tragèdia. Ho fou perquè els poderosos no li perdonaren res de res i li feren pagar amb la vida, allà al cementeri d'Inca el 19 de juliol de l'any 1937. Fins ara poca gent ha parlat d'ell. Més mort ha estat aquests anys. Bo serà fer una breu girada cap a la vida i obres del personatge sense pors i amb coratge. Sé que no tot ho va fer bé, perquè era de la terra, i ja sabem que els homes de la terra, terrejam.

Em manca, per ara, recobrar el judici fet a Inca mateix. Necessit conèixer més detalls de l'any de presó que patí i de l'afusellament. Per ara tan sols una inscripció als llibres del cementeri: *Julio (1937). Lorenzo Beltrán Salvá. Fusilado. 64. C. 19. 520* (anys que tenia, estat, dia i número de la sepultura).

També em falta seguir la vida de la seva esposa, Apol·lònia Maria Alomar Ramis, que degué viure una altra tragèdia paral·lela. Serà, ja, en una altra ocasió. Per ara, que descansi en pau tota aquesta família inquera.

Mitjançant la inscripció número 131 del llibre sacramental de naixements que correspon a l'any 1873 de l'Arxiu Històric Parroquial d'Inca, sabem que dia 23 de setembre de 1873 el rector Antoni Sastre i Vila va batejar un nin nascut a les set i mitja del matí del mateix dia, en el carrer de Sant Bartomeu. Era fill de Ramon **Beltran**, teixidor, i de n'Antònia Maria **Salvà**. Els seus padrins paterns eren en Llorenç Beltran de Lloseta i n'Agnès Balle d'Inca, i els materns eren en Rafel Salvà i n'Antònia Aina Arrom, ambdós d'Inca. Li fou imposat el nom de **LORENZO MARÍA**. Foren els seus padrins de fonts en Rafel Salvà i Borràs, pagès, i n'Agnès Balle i Socias.

Per conèixer el naixement de la que seria la seva esposa, mirarem la inscripció 163 del llibre de naixements del mateix arxiu i que porta data de 1877. Veurem

que dia 5 de setembre de l'any 1877 el doctor don Pere Llabrés i Llopart, prevere, batejà una nina nascuda el mateix dia, a les dues de la matinada i en el carrer de l'Aigua, filla de Miquel **Alomar**, teixidor, i d'Isabel Maria **Ramis**. Els padrins paterns eren en Miquel Alomar i n'Apol·lònia Mateu, ambdós d'Inca. Els padrins materns eren en Joan Ramis i na Magdalena Pujades, també d'Inca. Fou el seu nom **APOLONIA MARIA**. Els padrins de fonts foren en Miquel Ramis Pujades i na Catalina Alomar i Ginestra.

Dins la inscripció número 62 corresponent al llibre sacramental de casaments de l'any 1901 hi ha la nota que legitima el matrimoni contret entre en Llorenç Beltran i Salvà, de 28 anys, i n'Apol·lònia Maria Alomar Ramis, de 24. Es casaren a la parròquia de Santa Maria la Major d'Inca, dia 18 de desembre de l'any 1901. Els casà, per paraula de present, don Magí Marquès, prevere i vicari de la parròquia citada. Foren testimonis d'aquest casament el Sr. Pau Llopart i Pujades, i el S. Llorenç Rovira i Janer, ambdós veïns d'Inca.

Aquest matrimoni va tenir dos fills i una filla: en Ramon, n'Antònia Maria i en Miquel. En Ramon va nèixer dia 23 de setembre, a la una de la matinada, de l'any 1902 i fou batejat pel degà de Canàries M. I. S. D. Pere Josep Llabrés. La filla Antònia Maria va nèixer dia 3 de novembre, a les vuit del vespre, de l'any 1906. I el darrer, en Miquel, va nèixer a les sis de la matinada del dia 31 de març de 1910. Fou batejat pel rector de la parròquia Mn. Bernadí Font i Ferriol. Inscripcions 129, 180 i 72 dels llibres sacramentals de l'Arxiu Històric Parroquial d'Inca, corresponents als citats anys.

El fill major, en Ramon, morirà de tuberculosi pulmonar, fadrí i a l'edat de 26 anys, a les onze i mitja del matí de dia 5 de maig de 1929. Fou enterrat a la sepultura núm. 520.

La filla Antònia Maria morirà fadrina, a l'edat de 27 anys, de tuberculosi pulmonar, a les vuit de la nit de dia 26 de desembre de l'any 1933. Fou enterrada a la tomba núm. 520.

En Miquel el darrer fill morí dia 28 de març de l'any 1935, a l'edat de 25 anys i víctima de tuberculosi pulmonar. No es feren exèquies religioses ni s'inscriví al llibre de defuncions. Fou enterrat a la tomba núm. 520. Tan sols s'inscriví al llibre-registre d'enterraments.

Dia 19 de juliol de l'any 1937, en Llorenç Beltran Salvà, de 64 anys d'edat, morí afusellat al cementeri d'Inca i enterrat "quasi immediatament", segons digué la veu popular, a la sepultura núm. 520.

De l'esposa Apol·lònia Maria Alomar Ramis, fins al dia d'avui, no n'he tengut notícies fidedignes.

Poques notícies tenc de Llorenç Beltran, "es Barbó", durant els primers anys de la seva vida. Tan sols que l'any 1892 l'integraren en els llistats del reemplaçament de l'exèrcit. Li correspon el número 17. La nota diu:

“Lorenzo Beltran Salvá de ramon y Antonia Maria, calle de San Bartolomé, nacido dia 23 Setiembre de 1873; medido alcanzó la talla de un metro 622 ml. Interrogado como a los anteriores por si tenia nada que alegar, contestó negativamente; por lo cual el Ayuntamiento le declaró soldado sorteable.”

També sabem que en el “Padrón del vecindario. Año de 1891. Cuartel 2° de Sto. Domingo. Calle de S. Bartolomé” consta que en el número 28 del citat carrer hi habita la família formada per les següents persones: “Ramon Beltran Balle, cabeza de familia de 50 años, Antonia Maria Salva Arrom, esposa, de 39 años.” Amb el matrimoni hi viuen els fills: Llorenç, de 19 anys; Agnès, de 15; Rafel, de 14; Antonia Maria, de 9; Andreu, de 7; Bartomeu, de 5; i Catalina, de 3. Aquest any conviu amb aquesta família n’Andreu Aguiló Miró de 25 anys.

En Llorenç Beltran treballa de barber durant molts anys. Els primers té la barberia al carrer Major i a partir del anys vint passa a la casa familiar del carrer de Sant Bartomeu. El seu fill Ramon és el qui paga la “Contribución Industrial” a partir de l’any 1922 fins a la seva mort de 1929. Té per malnom “es Barbó”.

El Sr. Beltran és el creador de la societat La Juventud.

“El que suscribe, Lorenzo Beltrán Salvá, atentamente acude y expone: Que habiendo sido presentada para la aprobación en el Gobierno Civil de la provincia, con fecha diez y ocho de los corrientes la nueva sociedad “La Juventud” instalada en esta Ciudad, calle Mayor nº 33 y revisada legalmente como lo demuestra el reglamento que obra en mi poder, se procedió a la elección de la Junta Directiva para la cual fui designado Presidente, lo cual pongo en su conocimiento para los fines que la Ley de Asociaciones previene.

Escusado es decir que para cuantos fines patrióticos y caritativos, cuento V. con el apoyo moral y material de esta asociación.

Inca 20 Marzo 1920.

Lorenzo Beltrán.

Sr. Alcalde Constitucional de Inca.”

Dia 29 de maig de l’any 1931 presenta un escrit al plenari del mateix dia. Diu així, transcrit emprant l’actualització del seu català, però deixant la forma:

“Senyors components de la Comissió Gestora:

Pensava fer mutis i mort el CA... morta la ràbia, però davant les descabellades manifestacions del célebre recurs de D. Pedro Dupuy es qui, segons ell, va cumplir sempre amb el que representava el seu càrrec que en mala hora li confiaren els CACIQUES, avui anyadesc:

1r. Suplic mirin si ingressaren en caixa 50 pessetes que en concepte de multa va cobrar a n’Antoni Estrany (Blai) farà uns 8 mesos.

2n. Igualment sa d’en Jeroni Pol Reus de 100 pessetes.

3r. A en Mateu Pou li pengué 215 pessetes i s’en va retení 100.

4t. A n’Antoni Rubert 17,35 i per afegitó... abusà de sa verga de bou a n’en Pevarrí, igualment amb el fill d’en Joan Vert i també a n’Antoni Ferrer (Borritxon) des carrer de Mesones.

Va pregonant que és víctima del partit lliberal, quan vertaderament va ser el seu victimari o enterrador.
Alcalde: Del que ha dit aquest senyor amb el seu diabòlic recurs, amb el seu comportament

criticable i detestable que tots els ciutadans d'Inca coneixem, MEDIA UN ABISMO. Inca atupat amb verga de bou... Inca feta agenollà en mig de la Plaça Major...

Lios amb multes que no surten a llum les pessetes.

Lios amb espectacles públics.

Lios amb licors que se solventen amb colles de pollastres.

Lios amb saïm.

Lios amb depòsits de pessetes que il·legalment resten 21 mesos i lios per tot arreu.

Si tot lo manifestat fos poc encara, i aquesta Alcaldia li convingués aclarir cert lio sobre MATANCES CLANDESTINES de porcs, facilíssim li serà, empleats d'aquesta casa coneixen el fons i saben allò que ha passat.

Bastarà per avui fer constar que aquí no se recluta a ningú; no es fan denúncies per insídies i si, únicament, venc a denunciar faltes del destituït Jefe, tan certes i verídiques són com cert és que tenim República.

Serà possible que un empleat municipal que durant el funest i de dictadors protesti de la seva destitució?

La taca més negra del partit Lliberal i dels Alcaldes que succeïren als Dictadors, va ser no decretar la seva cessantia.

Finalment i bastarà per avui, suplic a la Comissió Gestora cuidi de veure com s'ha solucionat l'assumpte del traje arnat i sercít que com a nou i bo intentà en Jefe, cobràs el sastre.

Si per aquest o qualsevol altra de les denúncies que tenc fetes, precisen dades aclaratòries; una simple cridada i me tenen a la disposició.

He dit.

Llorens Beltran.

Sessió 29-5-31”

En el padró de l'any 1916, consta que “es Barbó”, Llorenç Beltran Salvà, de professió barber i de 42 anys, habita la casa número 19 del carrer de Sant Bartomeu juntament amb la seva esposa Maria Alomar Ramis, de 38 anys, i els fills Ramon de 13, Antònia de 9 i Miquel de 6.

Fou corresponsal de la revista politicsatírica de Palma *Foch y Fum* des del seu naixement el 1917 a la clausura de l'any 1936. A Inca participà breument a la revista *Avance* amb el seu amic, també afusellat a Inca, Gabriel Buades Pons. Són centenars les col·laboracions del “Barbó inquiero” al *Foch y Fum*, quasi es podria dir que in comptables. Escriu sobre temes polítics de manera satírica i jocosa, vull dir que és dur amb la crítica als poderosos i amb aquells que ell creu que actuen malament. Comenta, quasi setmanalment, els plenaris municipals i mitjançant ell sabem molta més història que llegint les fades actes redactades pel Sr. Secretari. També escriu del tema futbolístic i taurí d'Inca, i el CE Constància és la nineta dels seus ulls. No hi manquen les bromes, quasi sempre punyents, sobre temes culturals, religiosos i polítics. Escriu, igualment, unes interessants cròniques de les seves estades durant l'estiu a la casa que té al Morer Vermell de Manresa a Alcúdia. Té un gran sentit de l'humor i sap treure punta de tot, o quasi tot. La influència anarquista sobre el seu fill Miquel és notòria. Hagué de passar mals moments quan s'acusà aquest fill, proper a la CNT i pertanyent al grup anarquista SOL Y LIBERTAD que pertanyia a l'ATENEU. El seu fill Miquel serà acusat d'atemptar contra les creus de terme de la ciutat d'Inca. També, en Miquel, escriví una novel·la titulada VIOLETA. El setmanari *Foch y Fum* núm. 157 de data 29 de desembre de 1933 es fa ressò

de la mort de la seva filla. Escriu la necrològica “es Mascle Ros”, pseudònim del director de la revista, en Jordi Martí Rosselló:

“RETXES NEGRES. Es nostro amic Barbó Inquero torna estar de dol, i com ell, noltros. Es fatal Destino acaba d'arribar-li una filla de 27 anys, n'Antònia Beltran Alomar, al·lota atxerovida que sempre mos va rebre amb sa mitja rialleta i sempre també oportuna amb s'improvisat xiste.

Noltros, a davant s'exponenteitat de na Tonina (com li dèiem noltros) l'admiràvem i repetíem sempre en es Barbó allò de 'Tal palo, tal astilla', i ... na Tonina és morta. Bon repòs i bon remei.

Noltros mos alarmam a davant ses paraules de qualche incapacitat que diu: 'Déu ho ha volgut'. No; Déu, o es nostre Déu per lo menos, no vol aquestes coses. És Déu que té es mal cor d'arribar sa vida a una al·lota de 27 anys, esperança d'una família, aquest Déu no pot esser es que mos han mostrat com a model d'infinita bondat. Si aquest Déu, d'ets altres, poguent-ho evitar – per esser omnipotent- no evita i se recrea sembrant es dol entre ses famílies, no el volem per noltros, abans que adorar-lo el detestam, que l'adorin ets altres, es qui trepitgen terra humillats i consentits a llepar i besar sa mà que los pega.

Protestam des pregoners que carreguen ses culpes d'es Destino a un Déu, el qual presenten amb so ropatge i amb ses intencions, bones o dolentes, segons los convenga, pes seu mercantilisme.

Noltros, reverents i descoberts respectuosament a davant sa difunta, no culpam a cap Déu pels molts creats per les conveniències humanes, si bé lamentam que s'implacable Destino hage apagat es llum de sa vida a sa tan humorística com virtuosa Tonina, però acatam es fallo, recomanant en es nostro amic Barbó i família que seguesquin visquent de realitats i no d'imaginàries farsanteries que augmentenb encara més sa tristor que ha deixada al desaparèixer d'entre noltros sa malograda filla. Salud i resignació en es que queden. **Es Mascle Ros.**”

En el número 172 del *Foch y Fum* de data 13 d'abril de 1934, en Llorenç Beltran, que ja ha complit els seixanta anys, publica a portada una poesia, glosat no improvisat. És un apunt a tenir en compte hora d'intentar entendre la vida des “Barbó”:

“D'INCA

Tots venim en aquest món
per desempenyar un paper,
un Papa, s'altre Barber
sobre això ningú me confon...

Uns se fan contrabandistes
i altres carabiners
molts d'altres se fan campers
i alguns capitalistes.

Uns, fent feina i cavil·lant
a penes poden menjar
altres sense treballar
mengen bé i van tirant.

Així queda demostrat
que qui amb mala estrella neix
no coneix sa carn ni es peix

i pregona s'igualdat.
 És lògic que qui està bé
 si heu coneix que se conformi;
 i qui està malament torni
 a protestar en el carrer.
 Així és que hem arribat
 dins el Món a tal bugili
 que aquell qui massa s'enfili
 perilla pegui un esclat.
 Cansada sa humanitat
 de veure tal desgavell,
 res d'estrany té que un ocell
 basti per fer un desbarat
 i que en un dia donat
 per naps o per xorovies
 presenciem moixonies
 i trobem lo que hem cercat.

Aquest és, escrit d'alerta i consell, que Es Barbó Inquero a los seixanta anys, amb ses circumstàncies actuals (Revolta y evolución Mundial) dona a sa publicitat; lo que puga venir... el tiempo dirá. MANDA EL DESTINO.”

En Llorenç Beltran, “es Barbó”, encara rebrà una sabatada més. El seu darrer fill, en Miquel, morirà el 28 de març de 1935, també de pulmonia i als 25 anys. Aquest fill Miquel havia estudiat un parell d'anys al Seminari Conciliar de Mallorca, però el va deixar per dedicar-se a ensenyar gent adulta. Era un republicà convençut, però aviat es va desenganar i agafà les idees de l'anarquisme ideal. Fundà un grup sota el nom de Sol y libertad, i segons els germans Jaume i Antoni Armengol se'l pot considerar l'autèntic ideòleg de l'anarquisme inquer (*La repressió a Inca. La República i la Guerra Civil*. Palma: 2005). I com ja he dit va publicar la novel·la VIOLETA dins la col·lecció “La Novela Ideal”. Segueixen dient els germans Armengol:

“El 25 de maig de 1935, Miquel Beltran moria de tuberculosi. El seu enterrament fora del sí de l'Església, per voluntat pròpia i com a mena de testament i testimoniatge, fou el primer enterrament civil en la història d'Inca i anà acompanyat per l'escàndol que produí en una societat closa i profundament conservadora com la inquera. El seu fèretre, portat per anarquistes vinguts de tot Mallorca, fou passejat pels principals carrers d'una població incrèdula i esglaiada pel que passava per davant la seva vista, mentre una banda interpretava música clàssica. Al cementiri, en un lloc apartat, el President de la Confederació Regional dirigí la paraula als presents. Donà el condol a la família i lloà no tan sols la personalitat del difunt i company, sinó la dels seus pares...”

Cal destacar dins la vida sindicalista de Miquel Beltran Alomar la participació en gran quantitat de mítings, especialment el que es va celebrar en el local social de la CNT, carrer d'en Palmer, 46, dirigit als treballadors. Tengué lloc dia 17 de març de 1933, amb la participació de n'Enrique Carcedo, Francisco García i Andrés Quintana per la Federación Local de Sindicatos de Palma; per la Confederación Regional del Trabajo de Baleares parlà Bartomeu Albertí; i en

nom del Sindicato Único de la localidad, el fill del Barbó, en Miquel Beltran.

També el *Foch y Fum* núm. 223, de data de 5 d'abril de 1935, es fa ressò de la mort del fill darrer de Barbó. A portada, el director Jordi Martí Rosselló, "es Mascle Ros", en fa una necrològica. A la segona pàgina el Barbó mateix, en Llorenç Beltran Salvà, fa un patètic i dramàtic escrit plorant la mort del seu tercer i darrer fill. A fi que tengui un sabor exacte al que es pot llegir al setmanari, val la pena fer-ne la transcripció talment.

"MIQUEL BELTRAN ALOMAR

Pobre Barbó Inquero!

Divenres passat queda completament liquidat amb s'implacable Destino que li va tomá sa darrera branca de ses tres que formaven es seu arbre familiar.

En Miquel tancá ets uis per sempre i per a l'Eternidad per juntar-se amb sos seus dos gerrmans Ramon y n'Antonia que s'anticiparen a ell.

¡Pobre Barbó inquero! Tres fills a sa flo del mon y un darrera s'altre, de majó a menó, págan es tribut que contreim amb la Mort quant obrim ets ulls a sa Vida. Y si be quant caigué en Ramón, a n'es Barbó li quedava es consol de n'Antònia y en Miquel; partí n'Antonia y se quedá amb s'esperansa d'en Miquel qui cumplint es 25 anys s'adorm per sempre deixant es seus pares totsols, tant totsols, que aquesta vegada arrastra es que s'en va, consol, esperansa y vida d'es dos veis que quéden per plorá es desaparescut ramell de tres flors de gran valor; en Ramón, jove laboriós que es captá sempre ses simpaties de cuants el tractaren; n'Antonia, tant discreta, alegre y virtuosa que fins a l'hora de sa mort no abandoná aquella mitja riayeta bondadosa que la feya sa preferida de cuants la coneixien y en Miquel, jove estudios, nirvi de la santa causa llibertari el cual desapareix deixant sembrada sana llavor d'humanisme, amb llibres publicats i conferencies pronunciadas desde sa tribuna pública, amb ses que sempre va demostrá amb vida tení es ple convenciment d'es tema que tratava amb vigorosidad perque el sentia.

Alguns anys d'estudis en es Seminari de Palma, li foren suficients per conéixer s'hipocresia clerical tras la máscara de humildad i per això mateix durant sa seua llarga malaltia, sempre recomená s'hompare—que era es seu millor amich y admiradó - que si fos arribat es dia de tancá ets uis per sempre, respectas sa seua postrera voluntad que era sa de privá revolotetjassen corps clericals amb derredor d'es seu cadáver, com també evitá s'oló de cera que corromp es morts y entabána es vius.

Y sa voluntad d'es mort va esser cumplida al punt de la lletra.

S'enterro -es mes numerós que s'ha celebrat a Inca segóns acrediten veis inqueros - totalment civil, seguint es coche una corona blanca dedicada p'es seus camarades anarquistas y una banda de música tocant tot es camí sentimentals Marchas Fúnebres.

En Miquel Beltrán ha mort però ets idealistes que amb vida l'admiraren aprofitarán ses llissóns d'èll rebudes y continuarán sa tasca venerant sa memoria d'es jove Mestre qui descansa baix sa freda llósa però que amb temps no llunyá brotarán ses seus cenres per redimí s'encadenada Humanidad victima d'es lucro y ambició de potentats, fariseus, polítichs y demás cuadrilla de piratas de levita y sotana.

Descansi amb pau.

Recomanám a n'és nostro bon amich y casi jermá Llorens Beltrán "Barbó" com també a sa seua

bondadosa esposa, conformació, ja que a devant la mort, es que quedám sols hey afegim lo que amb tristesa hey posám, y, que los servesque de lenitú a s'irreparable pérdua, s'imponent manifestació de dol que dedicá sa Ciutat Inquera amb massa, donant guardia d'honor a n'es seu fiy Miquel amb so viatge etern.

Jordi Martí Rosselló. Mascle Ros.
DE INCA

Lector querido, salud: Yo te saludo y te deseo felicidades sin cuento; haz que la conformación y el bienestar sean en ti; no te hagas ilusiones, medita y escucha la triste historia de este desesperanzado viejo.

Pasaron para no volver aquellos nuestros tiempos de entusiasmo y ardientes deseos; lógico y natural es que así fuere, pero jamás, ¡jamás! podíamos presumir se llegara a tan tristes dolores y amargos engaños.

¿Que fué nuestra vida? ¿De que y para que han servido nuestras actividades?

Caro lector; una tercera espina acaba de clavarse en nuestro ya abatido y destrozado corazón, esperemos alcanzar la meta y vivamos resignados y confortados, las minucias que puedan restarnos, para llegar al fin por el que vinimos a ese mundo de miserias y sinsabores, la Humanidad toda. Ciertamente que no todas las vidas tienen el mismo desliz en penas y glorias, no; en la Humanidad, como en las plantas y animales, estamos viendo incalculables e inexplicables desenvolvimientos, miserias y penas, goces y satisfacciones, poder y necesidades, por ello, si la experiencia de los años, nos enseñó la realidad de que quien jamás conoció los contratiempos, que espere. De mi se deciros que durante largos años, fueron todo llamaradas de optimismo para mis ojos; salud, bienestar, felicidades sin cuenta y cuando mayores eran los regocijos e ilusiones, prolongada y continua racha de enfermedades familiares (que los cuidados y desvelos de la Ciencia no pudieron evitar el fatal desenlace) vino a sembrar el desconcierto y la desolación.

¿Puede ser ello obra de un Dios misericordioso, bueno y justo?

Jamás me será dable ya dar fé de su poderío. ¿Cual de les padres sería capaz (pudiéndolo evitar a comportarse de la manera como obró conmigo? Si ello obra suya es, le detesto y aborrezco.

¡Ese no es mi PADRE!

Lorenzo Beltrán

NOTA: Todo el que intente forzar las creencias de uno imponiendo las suyas, no es más que un TIRANO. La fé ciega es norte de imbéciles y patrimonio de los tiranos.

¡Libertad!, fulgente aurora, que cuando por la fuerza brota de unos dirigentes te ves escarnecida y burlada, condenados nos tienes al silencio; yo cuasi caduco anciano, pronto a hundirme en el polvo de la tierra, te bendigo y venero, ¡que rica eres!"

El dramatismo es pot llegir en aquests dos escrits anteriors. Hi ha un home abatut i desencantat. Encara no té coneixements de què més li pot passar. La fatídica Guerra Civil posarà punt i final a la seva vida.

Dia 22 de juliol de 1936, pocs dies després de la revolta franquista, és agafat dins un cafè del carrer del Bisbe Llompart. Segueix el seu propi calvari. Ara pagarà els escrits criticant i fent rialla dels poderosos i, sobretot, de l'Església. No li perdonaran res i li faran pagar molt car, tant que la paga serà la seva vida, tenint l'avançada edat de 64 anys.

El 3 d'agost el capità jutge instructor Antonio de Luís, de la Comandància Militar d'Inca, Jutjat

Eventual, remetrà aquest escrit al batle d'Inca:

“Hallándome instruyendo sumario contra el procesado Lorenzo Beltrán Salvá, natural y vecino de esta ciudad, con domicilio en la calle de San Bartolomé, ruego a V.S. tenga a bien extender y remitir a este Juzgado Eventual, sito en esta Comandancia Militar, certificado con los antecedentes de dicho individuo. Viva V.S. muchos años,

Inca, 3 de agosto de 1936,
El capitán Juez Instructor
Antonio Luís.”

Dia 4 de setembre de 1936 hi ha una resposta referida a Llorenç Beltran. Va dirigida al jutge militar accidental, Sr. Lluís. No va signada, però podem suposar que surt de la Batlia. Diu així:

“En contestación al oficio de V.S. interesando informes de conducta del vecino Lorenzo Beltrán Salvá, debo significarle que dicho individuo ha sido de ideas extremistas, habiéndose dedicado la mayor parte de su vida a ridiculizar a todas las personas del pueblo, siendo también uno de los responsables del periódico Foc y Fum, haciendo varias campañas de desprestigio de ciertas personas, siendo uno de los que reclutaban la gente joven para toda clase de algaradas.

Viva V.S. muchos años.
Inca, 4 de septiembre 1936.”

Dia 16 d'octubre de 1936 el comandant jutge del Jutjat Eventual d'Instrucció, Sr. Massot. Sant Domingo 44, 2n, remet una nota a l'Il·lustrísim Señor Alcalde de Inca.

“Para su constancia en la causa que con el número 965 me hallo instruyendo de orden de la Autoridad Judicial del Distrito ruego a V.S. se sirva remitirme con la posible urgencia noticia de los ANTECEDENTES y CONCEPTO que merezca en todo orden de ideas el paisano Lorenzo Beltrán Salvá (a) Barbó, domiciliado en esa, calle de Sanm Bartolomé nº 14.

Dios guarde a V.S. muchos años.
Palma 16 de Octubre de 1936
El Comandante Juez
Massot.”

El batle d'Inca contesta a l'anterior demanda, dia 22 d'octubre.

“En contestación al oficio de V.S. fecha del 16 corriente interesando informes de la conducta del paisano LORENZO BELTRAN SALVA, debo significarle que dicho individuo, era uno de los significados agitadores de las masas populares, siendo el que se distinguía en toda revuelta popular, azuzando a los niños que a ella acudian. Era corresponsal del semanario Foch y Fum, desde cuyas columnas se dedicaba a insultar a todas las personas pretendiendo en varias ocasiones ejercer un chantage.

Dios guarde a V.S. muchos años.
Inca 22 de octubre de 1936.”

Dia 7 de juny de 1938, feia quasi un any que en Llorenç Beltran havia estat

“Excmo. Señor.

El que fue vecino de esta ciudad LORENZO BELTRAN SALVA, ejecutado en virtud de sentencia dictada en Consejo de Guerra, fue dueño de una casa sita en esta ciudad, calle de Muntanera, la cual está afectada por la nueva alineación de la Gran Vía y además dicha casa está en inminente ruina, según se acredita por el adjunto dictamen del Sr. Arquitecto Municipal, y como dicha finca está incautada y a los efectos del procedimiento seguido contra el que fue su dueño, esta Alcaldía se considera en el deber de ponerlo en conocimiento de V.E. por si autoriza su demolición inmediata para evitar el peligro que ello supone.

Al propio tiempo se pone en conocimiento de esa Comisión que dicha finca está afectada por el proyecto de Urbanización con la Gran Vía en proyecto, y sujeta a un procedimiento de expropiación forzosa ya iniciado, y siendo conveniente la expropiación del solar para ser destiando a vía pública y dar fin al procedimiento de expropiación forzosa iniciado con anterioridad y suspendido con el advenimiento de la República para favorecer los intereses del Beltrán, pero que hoy es más urgente por haber pasado ya las urbanizaciones al otro lado del solar referido.

Esta Alcaldía ruega a V.E. se sirva dar la máxima actividad en la resolución de esta petición por los peligros que su estado suponen.

Dios guarde a V.E. muchos años.

Inca a siete de Junio 1938. El año triunfal.”

També és important conèixer la informació que presenta el batle d'Inca Juan Erasmo Fluxá, dia 6 d'octubre de 1936. Es tracta d'un llistat de les associacions en aquell moment fora de llei, i dels seus components (presidents, secretaris, directius i persones influents). S'hi poden veure la Sociedad Esquerra Republicana, Sociedad Unión Republicana, Sociedad Unión de cortadores de calzado, Sociedad Radical Socialista, Agrupación Socialista, Periódico *Avance* i Sociedad La Justicia. A més, hi ha la relació dels empleats de l'Estat i empreses subvencionades i de serveis públics que segons informes de l'Alcaldia han estat significants en les agrupacions polítiques del Front Popular. Hi consten Correos, Telégrafos, Teléfonos, Juzgado de 1ª Instancia, Registro de la Propiedad i Gas y Electricidad. I acaba amb la relació dels empleats del municipi que han estat suspesos “De empleo y sueldo”, per les seves relacions amb les societats polítiques del Front Popular. En aquests llistats darrere nom i llinatges consten les següents definicions: “Detenido en la actualidad”, “En libertad” i “Ausente”. En Llorenç Beltran Salvà consta al llistat del Periódico *Avance* “(De filiación Anarco Sindicalista)”. Els editors propietaris eren Bernat Rubert Ferrer, Jaon Garau Pieras i Miquel Reynolds Morey. El director era el mestre Miquel Mercadal Ramis; el secretari, Guillem Vallori Bonafe; i els redactors, Gabriel Buades Pons i Llorenç Beltran Salvà. Consta que tots ells estan DETENIDOS.

Hi ha la demostració total i definitiva que Llorenç Beltran Salvà, “es Barbó”, no va pertànyer mai a cap partit polític ni a cap associació. La seva tasca era periodística, ja en el *Foch y Fum* o en la revista *Avance* d'Inca. L'obra dels germans Armengol, *LA REPRESSION A INCA. La República i la*

Guerra Civil. Palma: 2005, a les pàgines 134 i 135 ens aclareix punts clau que ens fan veure la tragèdia: el 22 de juliol de 1936, en Llorenç Beltran, fou detingut i traslladat a Can Mir. En un paper que enganxava al mànec del seu gaiato perquè tots els seus companys de presó poguessin assabentar-se, escrivia diàriament el darrer comunicat de guerra. Va haver de comparèixer davant dos consells de guerra, l'un celebrat a la sala d'actes de l'Ajuntament d'Inca i l'altre a l'Escola de Belles Arts de Ciutat. Se'l va acusar d'escriure de manera despectiva, grossera i injuriosa contra el Movimiento Nacional i de ser home d'idees extremistes. El diari de Palma *La Almudaina* relatava de la manera següent el consell de guerra reunit els dies 16 i 17 de febrer i, més tard, el 16 de març de 1937:

“A las 4,30 en la Escuela de Artes y Oficios se reunió el Consejo de Guerra ordinario de la plaza para ver y fallar la causa instruída contra el paisano Lorenzo Beltrán Salvá, alias ‘Barbó’, de 66 años de edad (realment en tenia 64), vecino de Inca, por injurias a los dirigentes del Movimiento Salvador de España.

Siendo el presidente del comandante don Tomás Massot. El procesado fue detenido el día 22 de julio último en un café de la calle Obispo Llompard y conducido a prisión. A la mañana siguiente se le encontró un papel pegado a la pared. Cacheado, se le encontraron escritos satíricos en mallorquín y castellano, jocosos y groseros, con frases injuriosas para el Movimiento Nacional.

El tal Lorenzo Beltrán era un individuo de ideas extremistas y considerado peligroso, si bien carecía de antecedentes penales. En un comunicado del actual Alcalde de Inca se dice que Lorenzo Beltrán es un significado agitador que se distinguía por sus revueltas populares.”

El fiscal, altrament, manifestava:

“Según la Guardia Civil y el alcalde de Inca es persona de malos antecedentes. Por lo que se le hace responsable de un delito de injurias al Ejército y se pide que se le imponga la pena de 6 años de prisión.

L'advocat defensor al·legà:

Lorenzo Beltrán era el responsable del semanario *Foc i Fum* en Inca de carácter jocosos y humorista, tratando de hacer gracia a sus compañeros sin mala intención. Solicita la absolución.”

Finalment, fou condemnat a mort. Fou executat davant una de les parets del cementeri d'Inca el 19 de juliol de l'any 1937, acusat, llavors, de ser directament responsable d'un delictes d'adhesió a la rebel·lió. Fou enterrat el mateix dia a la sepultura 520 que havia comprat el seu pare, en Ramon Beltran Balle. El mateix Llorenç Beltran hi havia enterrat els tres fills, un rere l'altre.

No podria acabar aquesta comunicació sense fer la transcripció del magnífic document sobre el Barbó, de l'historiador Miquel Pieras Villalonga, publicat al volum de les *III Jornades d'Estudis Locals* de l'any 1996, amb el títol d'“Anticlericalisme durant la Segona República. Inca 1931-1936”.

“L’ANTICLERICALISME DE LLORENÇ BELTRAN (ES BARBÓ)

...Mentrestant, diferents persones, com Llorenç Beltran es Barbó, seguint tendències filoprotestants pròximes a l’anarquisme, emprenien campanyes periodístiques de desprestigi del clergat i de defensa d’una religiositat més interioritzada, més personal, menys hipòcrita, més vertadera. Llorenç Beltran, i el seu fill Miquel Beltran (Alomar), tingueren com a principal tasca durant aquests anys popularitzar les idees anticlericals secularitzadores. Miquel Beltran ho feu mitjançant l’ateneu Sol y Libertad que organitzava actes culturals, sindicats, conferències, etc. Sovint aquests actes eren protagonitzats per membres de grups anarquistes i tenien un mercat to anticlerical. Llorenç Beltran ho feu mitjançant el setmanari Foch y Fum. Durant anys es va dedicar a defensar la seves idees religioses i anticlericals amb un llenguatge molt irònic, sovint cínic i de vegades un poc violent.

Postura política, creences i visió del món de Llorenç Beltran

Llorenç Beltran tenia una peculiar visió del món, fonamentada en alguns postulats anarquistes en una llarga cultura humanista adquirida durant anys i anys de lectura. Afirmar que els autors que l’han influït són ‘Vázquez Mella, Tomás d’Aquino, Suárez, na Teresa, en Manuel, en Pi Margall, Trosky, Netlau, Nakens, Kaquens, Reclus, Francisco Ferrer, Soledad Gustavo i Federica Montseny’. Mentre que els seus ídols polítics i religiosos afirma que són: ‘Jesús, Moisès, Lucio, Mahoma, Alomar, Pestaña, Lenín, Tolstoy, Kropotkine y Trotzki. Amb aquestes lectures i la influència d’aquests personatges no és d’estranyar que Llorenç Beltran fos un enemic del clergat, però fos, al mateix temps, un home profundament religiós.

Des d’un punt de vista polític hem de dir que va rebre l’arribada de la Segona República amb gran entusiasme. En un principi creu que el poble d’Inca està en bones mans i que està assegurat el triomf de la justícia i la llibertat. Però ja durant el mes d’agost del 31 comença a criticar la passivitat del govern municipal quan ha de castigar el abusos d’autoritat comesos per part de la policia durant la dictadura. A finals d’estiu del 1932 el seu fill, Miquel Beltran, adopta una postura més radical i crítica contra els polítics municipals. Els diu, als polítics, que ‘es necesario cambiar de ruta; rectificar actuaciones; fijar posiciones de cada cual y echar a la calle cuanto sea indeseable... De lo contrario, ¡ciudadanos!, ¡sus, y a ellos! garrotazo que te crio y ¡viva la Justicia del Pueblo’. Pel febrer de 1933 es Barbó comença a estar seriosament desil·lusionat del govern municipal republicà. Es pensava que la República significaria per a Inca purificar, fer net i destruir tot el mal que s’havia fet durant l’època monàrquica. El mes següent deixa de publicar les cròniques de les sessions plenàries municipals desenganat per les actuacions dels polítics.

Dels seus articles al Foch y Fum deduïm que Beltran era un home de profundes idees religioses. A més, la seva idea de la religió es veu que havia estat elaborada després d’infinitat de lectures. Per exemple, durant tot l’estiu de 1931, des de la seva casa del Morer Vermell envia cròniques al Foch y Fum comentant poemes religiosos de Juan de la Cruz Vidal y Pla. Els escrits reflecteixen un profund sentiment religiós. Però la religió per Beltran, i per molts anticlericals, no es podia manifestar, havia de ser una experiència interna i, a més, deslligada

de qualsevol ritual i de qualsevol imatge. Beltran afirma que les persones no fanàtiques, és a dir les que raonen, només poden adorar un sol ídol, el que ell anomena Ser Supremo i només poden concebre un sol temple, 'El Universo'. També creu en la vida futura, en l'acció de la divinitat sobre els homes i en un judici final per a tots on serem jutjats pels nostres actes. Fins i tot Beltran creu que la religió cristiana pot ajudar a obtenir un futur social més just, però no serà mitjançant els actuals dirigents de l'actual església que són els que han traït el missatge de Jesús.

Crítica a l'Església i al clergat

Com queda demostrat Llorenç Beltran no era ateu. A la seva manera, d'una forma heterodoxa creia en un déu. Per tant, la seva crítica a la religió no serà total, més bé anirà dirigida, com deia a, a erradicar els 'vicis' que el clergat havia introduït en el Cristianisme primitiu. Vegem, punt per punt, quines eren les crítiques de Beltran cap a l'església a partir dels seus articles setmanals en el setmanari Foch y Fum:

- a) Considera que els clergues són hipòcrites ja que, segons ell, els que haurien de predicar amor i caritat cometien nombroses irregularitats.
- b) Afirma que alguns clergues són persones sense moral i que han traït el primitiu missatge de Jesús ja que el comportament que demostren i els abusos que han comès els impedeix ser els encarregats de predicar les doctrines cristianes.
- c) Critica l'excessiu control i poder que detenen els clergues mitjançant els confessionaris, Beltran diu que aquests no són mai utilitzats per predicar i aconsellar amor al próisme.
- d) A principi de 1936, coincidint amb la victòria del Front Popular, Beltran aprofita per criticar, en una actitud molt radical i utilitzant en alguns casos l'insult, l'excessiva presència de persones relacionades amb l'església dins les recents disputes polítiques. Per aquestes dates també demana al batle que investigui les activitats propagandístiques de la confraria del Cor de Jesús i les de la Milícia Angélica que Beltran relaciona amb alguns grups feixistes locals.

Aquesta postura amb els clergues i l'església i les seves creences religioses tan heterodoxes li provocaren alguns problemes durant aquells anys. El 1932, pel mes de setembre, Beltran va rebre alguns anònims amenaçants i va decidir contestar-los públicament a les pàgines del Foch y Fum i per respondre va utilitzar un llenguatge deformat, insultant i clarament anticlerical. Per abril de 1936 tornà a rebre anònims. Segurament, l'amenaçaven de mort. Beltran va respondre a les amenaces de forma pública i en el nombre 279 del *Foch y Fum* del 30 d'abril de 1936 publicava aquestes paraules 'Vos agrairíem digueu a na Carrerona i los seus que 'los desheredados' només tenim sa vida en perill. ¿Mos entenem? Menos xerrera que xerrá fa xerrá'. Es veu que les amenaces es convertiren realitat. Amb l'aixecament militar del juliol de 1936 es desencadenaren una sèrie de fets que provocaren que Llorenç Beltran fos detingut, empresonat i finalment assassinat als 63 anys. Es Barbó no era cap polític important, ni cap líder sindical, però havia fet molt de 'mal' i ho havia de pagar d'alguna forma. Les seves idees sobre la religió, el clergat o el cristianisme que havia publicat al Foch y Fum havien arribat a molta gent d'Inca. La seva

heterodòxia era perillosa. S'havia de donar exemple. Segurament els seus assassins pensaven que mataven un diable, però el que realment feien era assassinar un home de 63 anys que tenia una idea de Déu allunyada de l'hortodòxia oficial.”

Resta molt per conèixer la figura de Llorenç Beltran Salvà, “es Barbó”. No basta una breu relació d'alguns moments de la seva vida, i aquesta comunicació tan sols intenta crear un centre d'interès envers aquesta persona inquera, de tràgica vida en certs moments i de treballs a favor dels pobres, dels desvalguts i dels obrers, moltes vegades, oprimits. Allò que més m'agradaria seria veure recollit en un llibre la seva vida i els seus centenars, quasi milers, d'escrits.